

Dagens tema

Programmering av x86

- Minnestrukturen
- Flytting av data
 - Endring av størrelse
- Aritmeriske operasjoner
 - Flagg
- Maskeoperasjoner
- Hopp
 - Tester
- Stakken
- Rutinekall
 - Kall og retur
 - Frie og opptatte registre
 - Dokumentasjon

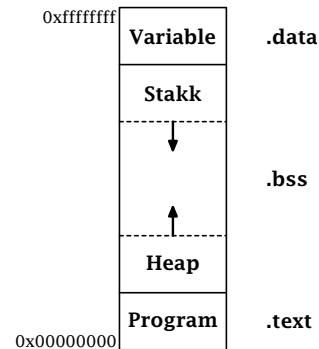
Husk!

Alt er bare bit-mønstre!

INF1070

Minnestrukturen

Grovt sett ser minnet for hver process slik ut:

INF1070

Flytting av data

(Bryant-boken 3.4.2)

Instruksjonen mov kan flytte data til/fra

konstanter	\$10
registre	%eax
navngitte variable	navn
lagerlokasjoner pekt på	0(%esp)

```

.text
move:
    movl    $3,%eax
    movl    4(%esp),%eax
    movl    %eax,var
    ret
    .data
var:
    .long 17
  
```

Men ...

- Man kan ikke flytte *til* en konstant.
- Maksimalt én lagerlokasjon.

Variable

Man kan sette av plass til variable med spesifikasjonen .long. De bør legges i .data.

INF1070

Byte, ord og langord

mov- finnes for -b («byte»), -w («word» = 2 byte) og -l («long» = 4 byte).

```

movb    $0x12,%al
movw    $0x1234,%ax
movl    $0x12345678,%eax
  
```

Kun de aktuelle delene av registrene endres.

Konvertering mellom størrelser

Fra større til mindre størrelser dropper man bare de bit-ene man ikke trenger.[†]

```

00000000 | 00000000 | 00000000 | 00000001
  
```

Fra mindre til større *unsigned* verdier er det bare å sette inn 0-er foran.

Fra mindre til større *signed* verdier finnes disse:

```

cbw  Utvider %al til %ax.
cwd  Utvider %ax til %dx:%ax.
cwde Utvider %ax til %eax.
cdq  Utvider %eax til %edx:%eax.
  
```

[†] Hva om tallet er for stort? *Overflyt* vil vi ta for oss senere i kurset.

INF1070

Aritmetiske operasjoner

(Bryant-boken 3.5.2 og 3.5.5)

Hittil kjenner vi

Addisjon: addb addw addl
Økning: incb incw incl
Subtraksjon: subb subw subl
Senkning: decw decw decl
Multiplikasjon: — imulw imull

I tillegg har vi

Negasjon: negb negw negl

Alle fungerer på registre og inntil én minnelokasjon.

INF1070

©Dag Langmyhr,Ifi,UiO: Forelesning 27. februar 2006

Ark 5 av 24

Multiplikasjon

I tillegg til den vanlige utgaven nevnt på forrige ark, finnes en versjon som jobber med faste registre:

mulb og imulb %al × op → %ax
mulw og imulw %ax × op → %edx:%ax
mull og imull %eax × op → %edx:%eax

Fordelen med denne utgaven er at den finnes både for verdier *med* fortegn (imul- og versjonen på forrige ark) og *uten* fortegn (mul-).

Ulempen er at operand 2 kan være register eller minnelokasjon, men ikke konstant.

INF1070

Ark 6 av 24

©Dag Langmyhr,Ifi,UiO: Forelesning 27. februar 2006

Divisjon

Divisjon gir to svar (kvotient og rest). Den er også litt rar når det gjelder registerbruk:

divl og idivl %edx:%eax ÷ op → %eax %edx
divw og idivw %dw:%ax ÷ op → %ax %dw
divb og idivb %ax ÷ op → %al %ah

Disse instruksjonen kan ikke dele på konstanter, kun på variable og registerverdier.

Eksempel

Denne funksjonen deler et tall med 10 og returnerer svaret og resten der de to adressene i parameter 2 og 3 angir.

```
..globl div10
# C-signatur: void div10(int v, int *q, int *r).

div10:
    movl    4(%esp),%eax    # %eax = v.
    cdq                    # %edx:
    movl    $10,%ecx       # %ecx = 10.
    idivl   %ecx           # (%eax,%edx) = (%edx:%eax/10, %edx:%eax%10).

    movl    8(%esp),%ecx    # *q
    movl    %eax,(%ecx)    # = %eax.
    movl    12(%esp),%ecx  # *r
    movl    %edx,(%ecx)    # = %edx.
    ret                    # Return.
```

©Dag Langmyhr,Ifi,UiO: Forelesning 27. februar 2006

Ark 8 av 24

©Dag Langmyhr,Ifi,UiO: Forelesning 27. februar 2006

Ark 7 av 24

INF1070

INF1070

Testprogram

```
#include <stdio.h>

extern void div10 (int v, int *q, int *r);

int data[] = { 0, 19, 226, -17 };

int main (void)
{
    int data_len = sizeof(data)/sizeof(int), a1, a2, ix;

    for (ix = 0; ix < data_len; ++ix) {
        div10(data[ix], &a1, &a2);
        printf("%d/10 = %d, %d%%10 = %d\n",
            data[ix], a1, data[ix], a2);
    }
    return 0;
}
```

Kjøring

```
> gcc test-div10.c div10.s -o test-div10
> ./test-div10
0/10 = 0, 0%10 = 0
19/10 = 1, 19%10 = 9
226/10 = 22, 226%10 = 6
-17/10 = -1, -17%10 = -7
```

Advarsel!

Overflyt ved divisjon eller divisjon med 0 er ekstra farlig; hvis det skjer, får vi se følgende:

```
Floating point exception
```

INF1070

Flagg (Bryant-boken 3.6.1)

De fleste operasjonene har en bieffekt: visse egenskaper ved resultatet blir lagret i *flaggene*.

Z («Zero») settes til 1 når svaret er 0 (og 0 ellers).

S («Sign») settes lik øverste bit i svaret. (Om vi regner med *signed* tall, er dette et tegn på at tallet er negativt.)

C («Carry» = mente) settes lik den menteoverføringen som skjedde øverst i resultatet.

O («Overflow») settes om svaret var for stort.

P («Parity») settes om *laveste byte* har et partall antall 1-bit.

Inneholder flaggene nyttig informasjon? Av og til, men ikke alltid.

INF1070

Maskeoperasjoner

(Bryant-boken 3.5.2)

Maskeoperasjonene brukes til å sette eller nulle ut bit i henhold til et gitt mønster (en såkalt *maske*).

Maske-AND

Denne operasjonen *nuller ut* de bit som ikke er markert i masken.[†]

```
andb
  0 1 0 1 0 1 0 1
=  0 0 0 0 1 1 1 1
  0 0 0 0 0 1 0 1
```

Denne operasjonen er tilgjengelig i C og heter der **&**.

NB! Det er stor forskjell på **&** (maske-AND eller bit-AND) og **&&** (logisk AND) i C:

```
1 & 4 == 0
1 && 4 == 1
```

[†] Siden operasjonen er symmetrisk, er det vilkårlig hvilken operand som betraktes som maske og hvilken som er data.

INF1070

Maske-OR

Denne operasjonen *setter* de bit som er markert i masken.

```
orb
  0 1 0 1 0 1 0 1
=  0 0 0 0 1 1 1 1
  0 1 0 1 1 1 1 1
```

Denne operasjonen er tilgjengelig i C og heter der **|**.

INF1070

Maske-NOT

Denne operasjonen snur alle bit-ene.

```
notb
=
0 1 0 1 1 1 1 1
1 0 1 0 0 0 0 0
```

Den finnes også i C og heter der `~`.

Maske-XOR

Denne operasjonen *snur* bare de bit som er markert i masken.

```
xorb
=
0 1 0 1 0 1 0 1
0 0 0 0 1 1 1 1
0 1 0 1 1 0 1 0
```

Denne operasjonen kalles også ofte «logisk addisjon». Den er tilgjengelig i C og heter der `^`.

INF1070

Hopp (Bryant-boken 3.6.3-5)

Instruksjonen for å hoppe heter `jmp`.

```
jmp dit
dit:
```

Betinget hopp

Man kan angi at flaggene skal avgjøre om man skal hoppe.

```
jz    dit    # Hopp om Z(ero)
jnz   dit    # Hopp om ikke Z
jc    dit    # Hopp om C(arry)
jnc   dit    # Hopp om ikke C
js    dit    # Hopp om S(ign)
jns   dit    # Hopp om ikke S
jo    dit    # Hopp om O(verflow)
jno   dit    # Hopp om ikke O
jp    dit    # Hopp om P(arity)
jnp   dit    # Hopp om ikke P
```

INF1070

Testing

Flaggene kan settes som følge av vanlige instruksjoner:

```
.globl abs2
abs2:  movl   4(%esp),%eax
       addl   8(%esp),%eax
       jns   ret2
       negl  %eax
ret2:  ret
```

Alternativt kan vi eksplisitt sjekke to verdier mot hverandre med instruksjonen `cmp`:

```
.globl abs1
abs1:  movl   4(%esp),%eax
       cmpl  $0,%eax
       jns   ret1
       negl  %eax
ret1:  ret
```

INF1070

Hva er riktige flagg å sjekke på ved for eksempel `%eax ≤ -17`? Heldigvis finnes spesielle varianter som er enklere å bruke:

Verdier med fortegn

```
je    dit    # Hopp ved = (= Z)
jne   dit    # Hopp ved != (= ~Z)
jl    dit    # Hopp ved < (= S)
jle   dit    # Hopp ved <= (= Z || S)
jg    dit    # Hopp ved > (= ~Z && ~S)
jge   dit    # Hopp ved >= (= ~S)
```

Verdier uten fortegn

```
je    dit    # Hopp ved = (= Z)
jne   dit    # Hopp ved != (= ~Z)
jb    dit    # Hopp ved < (= C)
jbe   dit    # Hopp ved <= (= Z || C)
ja    dit    # Hopp ved > (= ~C && ~Z)
jae   dit    # Hopp ved >= (= ~C)
```

INF1070

Eksempel

Denne funksjonen finner det minste av to tall:

```
min2:  movl 4(%esp),%eax
      cmpl 8(%esp),%eax
      jle  ret
      movl 8(%esp),%eax
ret:   ret
```

NB!

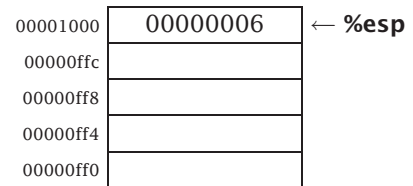
Testen blir *omvendt* i Linux siden operandene kommer i en annen rekkefølge!

INF1070

Stakken

Stakken er veldig sentral i x86-arkitekturen. Den benyttes til

- rutinekall
- parameteroverføring
- lagring av mellomresultater
- plass til lokale variable

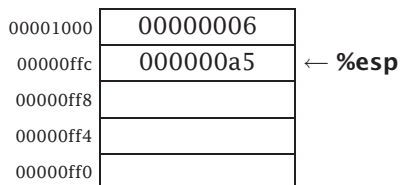
Av historiske grunner vokser stakken mot *lavere* adresser.

INF1070

Å legge elementer på stakken

Instruksjonene pushw og pushl legger verdier på stakken:

```
pushl $0x00000a5
```


Legg merke til at vi kan få tak i alle elementene på stakken:

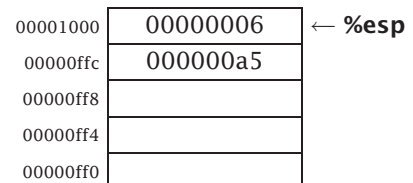
```
movl 0(%esp),%eax # Toppen
movl 4(%esp),%eax # Nest øverst
```

INF1070

Å fjerne elementer fra stakken

Til dette brukes popw og popl:

```
popl %eax
```


Verdiene blir ikke fysisk fjernet.

INF1070

Rutiner (Bryant-boken 3.7.2-4)

Ved et rutinekall skjer følgende:

- 1 Parametrene beregnes og legges på stakken *bakfra!*
- 2 Instruksjonen `call` fungerer som en `jmp` men legger adressen til neste instruksjon på stakken.

Kallet

```
f(4, 17, 11);
```

vil gi denne stakken:

00001000	11	
00000ffc	17	
00000ff8	4	
00000ff4	Returadresse	← %esp
00000ff0		

Ved retur vil ret fjerne returadressen fra stakken og hoppe dit.

(Det er opp til kalleren å fjerne parametrene fra stakken.)

INF1070

Registerbruk

Hvilke registre kan vi endre i en funksjon uten å ødelegge for kalleren?

Frie registre

Konvensjonen er at

%eax, %ecx og %edx

er *frie registre* («caller save»).

Bundne registre

De andre registrene er *bundne registre* («callee save»). Om de endres, må man ta vare på den opprinnelige verdien og sette denne tilbake før retur.

INF1070

En forbedring

Hittil har vi hentet parametrene som `4(%esp)`, `8(%esp)`, ...

Men hva om vi ønsker å lagre mellomresultater på stakken? Da må adresseringen endres!

Løsningen er å bruke et eget register `%ebp` til å peke på parametrene:

```
pushl %ebp
movl %esp,%ebp
```

00001000	11	
00000ffc	17	
00000ff8	4	
00000ff4	Returadresse	
00000ff0	Gammel %ebp	← %esp ← %ebp

Nå er parametrene tilgjengelige som `8(%ebp)`, `12(%ebp)`, ...

Retur må nå gjøres slik:

```
popl %ebp
ret
```

INF1070

Dokumentasjon

Målet med dokumentasjon er man skal kunne få vite alt man trenger for å bruke en funksjon ved å lese dokumentasjonen. Dette inkluderer:

- 1 funksjonens navn
- 2 hva den gjør (kort fortalt)
- 3 parametrene

I tillegg kan det være nyttig å vite hva de ulike registrene brukes til når man skal lese koden.

```
.globl mystrlen
# Name: mystrlen.
# Synopsis: Beregner antall tegn i en tekst.
# C-signatur: int mystrlen (char *s)
# Register: EAX: len
#           ECX: s

mystrlen:
    movl 4(%esp),%ecx # %ecx = s.
    movl $0,%eax # %eax = 0.
loop:   cmpb $0,(%ecx) # while (%ecx
        je exit # !=0) {
        incl %eax # ++len.
        incl %ecx # ++s.
        jmp loop # }
exit:   ret # return len.
```

INF1070